

Motion till riksdagen

1989/90:Fö6

av Helge Hagberg (s)

med anledning av prop. 1989/90:9 om arméns utveckling och totalförsvarets planeringssystem, m.m.

Den allmänna värnplikten anses av de flesta i vårt land som en viktig och oundgänglig del av vår försvars- och säkerhetspolitik. Huvuddelen av de manliga ungdomarna ser det som självklart att fullgöra denna medborgerliga plikt. Under senare år har dock en allt större grupp frikallats av olika skäl. Åter andra får i ökande omfattning vänta flera år på att genomgå sin värnpliktsutbildning. Allt fler tvingas också genomgå sin utbildning långt från hemorten.

Det nu föreliggande förslaget, proposition 1989/90:9 om arméns utveckling m.m., innebär att än färre ungdomar kommer att kunna genomgå sin värnpliktsutbildning i närheten av hemorten. Ett antal fredsregementen ska läggas ner till förmån för satsningar på materiel.

Trots uttalade försäkringar om att den allmänna värnplikten även fortsättningsvis ska vara en grundpelare i vår försvars- och säkerhetspolitik, finns det uppenbara risker för att principen om allmän värnplikt urholkas. Detta genom att allt fler frikallas, får vänta länge innan utbildningen kan påbörjas och ökande avstånd mellan hemorten och utbildningsorten. Den krympande fredsorganisationen kan även bidra till ett mindre engagemang i folkförsvaret.

Med den inledda koncentrationen till storregementen finns stora risker för en fortsatt utveckling i den riktningen även i framtida försvarsbeslut. I sämsta fall kan den utvecklingen leda bort från principen om allmän värnplikt. Hur arméns krigsorganisation ska lösas är ännu oklart. Det kan dessutom vara ekonomiskt lönsamt och socialt motiverat att ha utbildningscentra väl spridda över hela landet. Kanske finns det t.o.m. fog för en minskning och profilering av de olika regementena i försvarsorganisationen, i stället för att lägga ner dessa.

Internationellt lever vi i perestrojkans och avspänningens tid. Men utvecklingen innehåller också osäkerhetsmoment. Det är svårt att bedöma framtiden. Det finns också riskfaktorer som kan leda till nya hot mot världsfreden. Fattigdomen och tredje världens allt tyngre skuldbörda kan vara sådana risker. Kriser och krig långt från våra egna gränser kan tyvärr alltför lätt utvecklas till hot mot också vår ordning och vårt nationella oberoende.

Vi hoppas alla på att dagens avspänning ska fortsätta och kunna leda till fred och nedrustning. Men vår försvarsplanering måste ändå ta hänsyn till att

utvecklingen kan gå åt annat håll. Vi måste ha en rimlig handlingsberedskap också för ett sämre läge.

Mot. 1989/90
Fö6

Av bl.a. dessa skäl blir den framtida förbandsutbildningens organisation viktig. Antalet enheter får inte bli helt underordnade kostnadsutvecklingen för den alltmer tekniskt avancerade materielen. Vi behöver därför också en försvarsindustri som är förbunden även med civil produktion. Det behövs samverkan både vad gäller produktion och ägande. Kanske också vad gäller andra tillverkare i andra länder som vi kan ha försäljningssamarbete med.

Det behövs en förutsättningslös analys av möjligheterna till en framtida försvarsorganisation som bygger på mindre enheter, klarare profil och renodlade resultatenheter med såväl verksamhets- som ekonomiskt ansvar. Den nuvarande försvarskommittén borde få i uppdrag att göra en sådan analys.

Hemställan

Med hänvisning till det ovan anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en analys kring frågor om en ny arméorganisation byggd på mindre enheter spridda över hela landet.

Stockholm den 25 oktober 1989

Helge Hagberg (s)